

Finanslov 2010 bør fokusere på den nedslidte offentlige sektor

Nedslidningen af de offentlige bygninger og anlæg kræver investeringer for milliardbeløb, der langt overgår selv de mest ambitiøse vækstpakker. Med en vækstpakke i forbindelse med finansloven for 2010 vil genopretningen ske i en situation, hvor der er ledig kapacitet i økonomien. Herved fås mere renovering for skattekrone, samtidig med at investeringer kan tage toppen af ledighedsstigningen. En midlertidig vækstpakke på 30 mia. kr. koster kun en 1/10-del af det, som er prisen for skattestoppet fra 2010-2019.

af Chefanalytiker **Martin Madsen**

25. august 2009

Analysens hovedkonklusioner

- Flere rapporter understreger, at der udestår et markant vedligeholdelsefterslæb i den offentlige sektor. Rambøll-rapporten "State of the Nation 2008" peger på et investeringsefterslæb på 105-220 mia. kr. og angiver, at blandt andet jernbaner, veje og kloaker er så nedslidte, at de ikke kan varetage deres funktion uden kraftige investeringer.
- Analysen viser, at det offentlige kapitalapparat kræver en investering i størrelsesorden 50 mia. kr. for at genoprette standarden fra 2001.
- AE anbefaler en vækstpakke med fokus på rentable og relevante offentlige investeringer for 30 mia. kr. Med en vækstpakke nu vil genopretningen af de offentlige bygninger og anlæg ske i en situation, hvor der er ledig kapacitet. Herved fås mere renovering for skattekrone, samtidig med at investeringer kan tage toppen af ledighedsstigningen.
- En midlertidig vækstpakke på 30 mia. kr. koster kun en 1/10-del af det, som er prisen for skattestoppet fra 2010-2019 målt på finanspolitikens holdbarhed. Det er vel at mærke, når det ikke er indregnet, at en vækstpakke kan øge beskæftigelsen varigt modsat skattestoppet, der sænker skatten på alt andet end arbejde.

Kontakt

Chefanalytiker
 Martin Madsen
 Tlf. 33 55 77 18
 Mobil 20 95 64 05
 mm@ae.dk

Presseansvarlig
 Janus Breck
 Tlf. 33 55 77 25
 Mobil 40 61 34 38
 jb@ae.dk

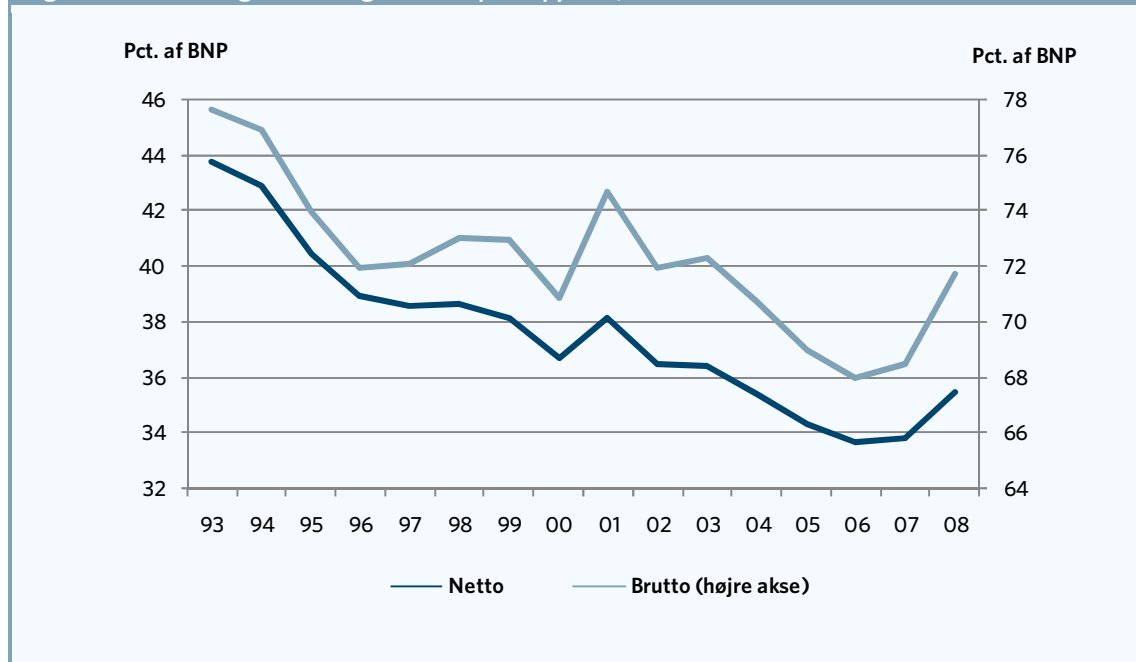
Markant nedslidningen af offentlige bygninger og anlæg

Det offentlige investeringsniveau i Danmark har *ikke* været tilstrækkelig til at vedligeholde det offentlige kapitalapparat. Det fremgår af figur 1, som viser, at det offentlige netto- og bruttokapitalapparat er faldet markant i perioden 1993-2008. Det medfører umiddelbart, at den samlede offentlige infrastruktur og offentlige bygninger mv. bliver stadig mere utidssvarende år for år.

Det er det offentlige *kapitalapparats* størrelse og kvalitet – og ikke de offentlige *investeringer* – der har betydning for den offentlige service.

Af figur 1 fremgår det, at det offentlige kapitalapparat er reduceret med 3 pct. af BNP fra 2001 til 2008. For at genoprette standarden fra 2001 vil det kræve en investering i størrelsesorden 50 mia. kr. Til sammenligning var de offentlige investeringer i 2008 på godt 30 mia. kr. Der er altså tale om et investeringsløft på 1½ gang så meget, som regeringen brugte i 2008.

Figur 1. Det offentlige netto- og bruttokapitalapparat, 1993-2008

Kilde: AE pba. af Danmarks Statistik.

Faldet i det offentlige kapitalapparat skal dog tages med et par forbehold. Der er måleusikkerheder forbundet med opgørelsen af det offentlige kapitalapparat, da det hviler på forudsætninger om afskrivningsrater for maskiner og bygninger. Herudover er varekøbets andel af det offentlige forbrug steget de seneste årtier, hvilket bl.a. betyder, at en stigende andel af produktionen af offentlig service varetages i den private sektor.

En række rapporter peger endvidere på, at der udestår et markant vedligeholdelsefterslæb i den offentlige sektor i Danmark.

Rambøll-rapporten "State of the Nation 2008" angiver, at blandt andet jernbaner, veje og kloakker er så nedslidte, at de ikke kan varetage deres funktion uden kraftige investeringer. Rapporten peger på investeringsefterslæb på 105-220 mia. kr. for at hæve det nuværende niveau til et niveau, som rapporten beskriver som "god tilstand, hvortil der må forventes en normal løbende vedligeholdelsesindsats

for at opretholde tilstanden". Der er ikke tale om, at alt skal være splinternyt, som ifølge rapporten er niveauet over. Det samlede vedligeholdelsesefterslæb dækker over et efterslæb på jernbaner på 20-30 mia. kr., veje, broer og havne på 55-120 mia. kr. samt kloak og vandforsyning på 30-70 mia. kr. Det fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Investeringsniveau for at nå en god tilstand af offentlige bygninger og anlæg	
	Mia.kr.
1. Veje og broer	50-100
2. Jernbaner	20-30
3. Kloaker	20-50
4. Vandforsyning	10-20
5. Havne	5-20
6. Vedligeholdelsesefterslæb i alt ifølge Rambøll-rapport (1-5)	105-220

Anm.: Rambøll-rapporten angiver, at det er investeringsniveau, der kan sikre "en god tilstand, hvortil der må forventes en normal løbende vedligeholdelsesindsats for at opretholde tilstanden".

Kilde: Rambøll-rapport "State of the Nation 2008: http://multimedia.pol.dk/archive/00299/Rapporten_-_State_o_299777a.pdf.

Brug krisen til at renovere den nedslidte offentlige sektor

Dansk økonomi er midt i en voldsom vækstkrise. Nedgangen på arbejdsmarkedet fortsætter flere år ud i fremtiden, og arbejdsløsheden ventes at stige til over 170.000 fuldtidspersoner i 2011. Dansk økonomi befinder sig i en ekstraordinært dårlig situation, der kræver ekstraordinære tiltag.

AE mener, at der er brug for nye vækstinitiativer med fokus på offentlige investeringer i størrelsesorden 30 mia. kr. samt tiltag, der fremadrettet kan løfte arbejdsstyrkens uddannelsesniveau. AEs anbefalinger ligger på linje med Vismændenes anbefaling i deres forårsrapport 2009. Konkret anbefaler Vismændene en fremrykning af offentlige bygge- og anlægsinvesteringer, der øger investeringsomfanget i både 2010 og 2011 med 15 mia. kr., dvs. i alt 30 mia. kr. Vismændene bemærker på side 134, at: "Yderligere lempelser bør bl.a. ske som fremrykning af offentlige investeringer".

Uover at investeringerne er den mest effektive medicin i krisetider, så vil investeringer i genopretningen af offentlige bygninger og anlæg ske i en situation, hvor der er ledig kapacitet i økonomien. Herved fås mere renovering for skattekrone, samtidig med at investeringer tager en god top af ledighedsstigningen.

Som ovenfor illustreret er der samtidig et stort behov for investeringer i den offentlige sektor. Hvis ikke man skal sætte gang i disse projekter nu, hvor der er massiv overkapacitet i økonomien og udsigt til flere år med stigende arbejdsløshed, hvornår skal man så gøre det?

Skattestoppet fra 2010-19 koster mindst 10 gange så meget som en vækstpakke

Finansministeriet viser i et svar til Finansudvalget, at fortsættelsen af skattestoppet fra 2010-2019 vil svække de offentlige finanser varigt og belaste den finanspolitiske holdbarhed med 5,5 mia. kr.

Skattestoppet fra 2010-2019 koster således lige så meget som et engangsløft i de offentlige investeringer på 290 mia. kr., når det omregnes til en varig udgift i al fremtid. Det overgår langt det vedligeholdelsesefterslæb, som selv Rambøll finder frem til.

Eller sagt på en anden måde: Som det fremgår af tabel 2, koster en realistisk vækstpakke på eksempel 30 mia. kr. kun en 1/10-del af prisen for skattestoppet. Og det er vel at mærke, når man ikke indregner, at en sådan vækstpakke vil have varige positive beskæftigelsesvirkninger. Er der tale om fremrykkede offentlige investeringer frem for et engangsløft i de offentlige investeringer, er der naturligvis ingen varig svækkelse af de offentlige finanser end renteudgiften.

Tabel 2. Skattestoppet fra 2010-19 koster lige så meget som en vækstpakke til 290 mia. kr.

Mia. kr.	Virkning på finanspolitisk holdbarhed
Skattestop 2010-19	-5,5
Midlertidig vækstpakke på 290 mia. kr.	-5,5
Midlertidig vækstpakke på 30 mia. kr. (ingen fremrykning eller varig beskæftigelseseffekt)	-0,6

Anm.: I beregningerne af den varige udgift af en vækstpakke er benyttet en vækstkorrigeret rente på 1,9 pct., svarende til det som Finansministeriet anvender i 2015-planen.

Kilde: AE pba. Finansministeriets svar til Finansudvalget nr. 76 og 78 (april 2009).

Regeringens retorik i forhold til en ambitiøs vækstpakke er i løbet af de seneste måneder ændret fra, at der ikke var plads i økonomien (pga. overophedningsrisiko) til, at der ikke er råd, fordi man skal ud og lånefinansiere nye tiltag. Det synes i den grad bemærkelsesværdigt i lyset af, at en vækstpakke koster meget lidt på den langsigtede finanspolitiske holdbarhed sammenlignet med regeringens eget skattestop.

Skattestoppets udhuling af ejendomsværdiskatten samt miljø-, bil-, tobaks- og alkoholafgifter gør sundhedsskadeligt og forurenende forbrug billigere og letter skatten på mursten. Skattestoppet sænker således skatten på alt andet end arbejde og skaber derved ikke øget beskæftigelse. Pointen med en vækstpakke er netop at skabe beskæftigelse i en situation, hvor der er ledig kapacitet i økonomien.